ACUM DUC O VIAȚĂ FALSĂ, APOCRIFĂ, CLANDESTINĂ ŞI INVIZIBILĂ, deşi mai adevărată decât dacă ar fi adevărată, dar eu încă mai eram eu când l-am cunoscut pe Rodney Falk. Asta s-a întâmplat demult, în Urbana, un oraş din Midwestul american, unde am locuit doi ani la sfârşitul anilor '80. Adevărul e că, ori de câte ori mă întreb cum de-am nimerit tocmai acolo, îmi spun că am ajuns în Urbana la fel cum puteam ajunge în orice alt loc. Am să vă spun de ce, în loc să nimeresc în orice alt loc, am nimerit tocmai acolo.

A fost o întâmplare. Pe atunci — să tot fi fost acum şaptesprezece ani — eu eram foarte tânăr, abia îmi încheiasem studiile şi împărțeam cu un prieten un apartament întunecos şi mizer de pe strada Pujol din Barcelona, foarte aproape de piața Bonanova. Pe prietenul meu îl chema Marcos Luna, era din Gerona ca şi mine şi, în realitate, îmi era mai mult, dar şi mai puțin decât un prieten: crescuserăm împreună, ne jucaserăm împreună, învățaserăm la acelaşi liceu, aveam aceiaşi prieteni. De când se ştia, Marcos voise să fie pictor; eu nu: eu voiam să fiu scriitor. Dar aveam două profesii care nu erau bune la nimic, eram şomeri şi atât de săraci că n-aveam nici după ce bea apă, aşa că nici Marcos nu picta, nici eu nu scriam, sau o făceam doar în rarele clipe pe care ni le lăsa libere sarcina aproape exclusivă de a supraviețui. Izbuteam s-o facem cu mari strădanii. El era profesor într-un liceu la fel de mizer ca şi apartamentul unde locuiam, iar eu lucram în acord pentru

o editură de „negri" (pregătind originale, stilizând traduceri, corectând şpalturi), dar, cum salariile acelea de mizerie nu ne ajungeau nici măcar pentru chiria apartamentului şi pentru mâncare, acceptam orice alte munci suplimentare pe care izbuteam să le găsim pe ici, pe colo, oricât de neînsemnate erau, de la propunerea de nume pentru o agenţie de publicitate, care urma să aleagă dintre ele pe cel al unei noi companii aeriene, până la ordonarea arhivelor Spitalului Vall d'Hebron, trecând prin scrierea de texte pentru cântecele unui muzician care trăgea targa pe uscat şi nu ni le plătise niciodată. În rest, când nici nu munceam, nici nu scriam ori pictam, băteam oraşul, fumam marijuana, beam bere şi sporovăiam despre capodoperele cu care cândva urma să ne luăm revanşa asupra unei lumi care, deşi el încă nu expusese nici măcar un tablou, iar eu nu publicasem nici măcar o povestire, consideram că ne ignora flagrant. Nu cunoşteam nici pictori, nici scriitori, nu mergeam nici la cocktailuri, nici la lansări de carte, dar ne închipuiam, probabil, cu plăcere că eram doi boemi într-o epocă în care nu mai existau boemi, ori doi kamikaze de temut, dispuşi să moară veseli, dând cu capul de realitate; adevărul e că eram doar doi provinciali aroganţi pierduţi în capitală, singuri şi furioşi, iar unicul sacrificiu pe care, pentru nimic în lume, nu ne simţeam în stare să-l facem era să ne întoarcem la Gerona, ceea ce ar fi însemnat să renunţăm la visurile de glorie pe care ni le făceam de când ne ştiam. Eram brutal de ambiţioşi. Aspiram la eşec. Dar nu la unul oarecare şi cu orice preţ: aspiram la eşecul total, radical şi absolut. Aşa aspiram noi la succes.

Într-o noapte din primăvara lui 1987, s-a întâmplat ceva care avea să schimbe curând totul. Marcos şi cu mine tocmai ieşisem din casă când, chiar la răscrucea străzilor Muntaner şi Arimon, am dat de Marcelo Cuartero. Asistasem cu fervoare la cursurile strălucite de literatură pe care le

ţinea la Universitatea Autonomă din Barcelona, dar fusesem un student mediocru. Era un bărbat la vreo cincizeci de ani, gras şi scund, cu păr roşu, neglijent îmbrăcat, cu faţa mare, de broască ţestoasă tristă, dominată de nişte sprâncene de răufăcător şi nişte ochi sarcastici, care te cam băgau în sperieţi; era unul dintre primii specialişti europeni în romanul secolului al XIX-lea, se aflase în fruntea răzmeriţelor universitare antifranchiste din anii '60 şi '70 şi, aşa cum se spunea (deşi era greu de dedus din orientarea cursurilor pe care le ţinea şi din lectura cărţilor lui, scrupulos lipsite de orice conţinut politic), continua să fie un comunist sincer, resemnat şi iredentist. În studenţie, abia dacă schimbasem câteva vorbe cu Cuartero pe coridoare, dar în noaptea aceea s-a oprit să ne vorbească, ne-a povestit lui Marcos şi mie că venea de la o şuetă literară care avea loc marţea şi vinerea la Oxford, un bar din apropiere, şi, ca şi cum şueta nu-i tăiase foamea de vorbe, m-a întrebat ce citeam, şi am început să vorbim despre literatură; apoi ne-a invitat să bem o bere la El Yate[1], un bar cu ferestre mari şi decoraţiuni de lemn lustruit, unde Marcos şi cu mine nu intram îndeobşte, căci ni se părea prea luxos pentru pungile noastre goale. Cu coatele pe tejghea, am tăifăsuit o vreme despre cărţi, apoi Cuartero m-a întrebat brusc ce făceam; cum era şi Marcos de faţă, n-am îndrăznit să-l mint, dar am făcut tot ce-am putut ca să înfrumuseţez realitatea. Probabil că a ghicit, căci mi-a vorbit de Urbana. A zis că avea un bun prieten acolo, la Universitatea din Illinois, care îi spusese că în semestrul următor departamentul de spaniolă oferea câteva burse de asistenţi unor licenţiaţi spanioli.

[1] „Iahtul", în lb. spaniolă.

— N-am nici cea mai mică idee despre oraş, a recunoscut Marcelo. Nu ştiu despre el decât ce-am aflat din *Unora le place jazzul*.

— *Unora le place jazzul*? am întrebat Marcos şi cu mine într-un glas.

— Filmul, a răspuns Marcelo. La început, Jack Lemmon şi Tony Curtis trebuie să dea un concert într-un oraş îngheţat din Midwest, în apropiere de Chicago, dar, din pricina unei încurcături cu nişte gangsteri, o şterg englezeşte în Florida, travestiţi în coriste, şi trag un chef monumental. Ei bine, Urbana e oraşul îngheţat unde cei doi nu mai ajung niciodată, de unde deducem că Urbana nu-i vreo minune ori că e, cel puţin, contrariul Floridei, asta presupunând că Florida e o minune. Ce mai, asta-i tot ce ştiu. Dar universitatea-i bună, şi cred că şi slujba. Pentru cursurile de limbă, îţi plătesc un salariu din care poţi să trăieşti, şi trebuie să te înscrii la doctorat. Nu-s prea multe pretenţii. În plus, tu voiai să fii scriitor, nu?

Am simţit că îmi iau foc obrajii. N-am îndrăznit să-l privesc pe Marcos şi am bâiguit ceva, dar Cuartero m-a întrerupt:

— Şi-apoi, un scriitor trebuie să călătorească. Vezi alte lucruri, cunoşti alţi oameni, citeşti alte cărţi. E sănătos. Ei bine, a conchis, dacă te interesează, sună-mă.

Puţin după aceea, Cuartero a plecat, dar Marcos şi cu mine am rămas la El Yate, am mai cerut o bere şi am fumat şi băut o vreme în tăcere; fiecare ştia ce credea celălalt, fiecare ştia ce ştia celălalt. Credeam că Marcelo Cuartero tocmai formulase în patru vorbe ceea ce noi credeam de mult, fără s-o fi spus: credeam că un scriitor trebuia, pe lângă să citească toate cărţile, să călătorească, să vadă lumea, să trăiască intens, să acumuleze experienţe, dar şi că Statele Unite — orice punct din Statele Unite — erau locul ideal pentru a face toate acestea şi a deveni scriitor; credeam că

o slujbă stabilă şi remunerată, care îţi lăsa şi vreme să scrii, era mult mai mult decât puteam atunci să visez că voi obţine eu la Barcelona; prea tineri ori prea visători pentru a şti ce înseamnă că toată viaţa se duce de râpă, credeam că numai viaţa noastră la Barcelona se ducea de râpă.

— Asta e, a zis în cele din urmă Marcos şi, ştiind că hotărârea mea era deja luată, şi-a dat paharul pe gât dintr-o singură duşcă. Mai bem o bere?

Aşa că, la şase luni de la acea întâlnire întâmplătoare cu Marcelo Cuartero, după un drum nesfârşit cu avionul, cu escale la Londra şi New York, am ajuns la Urbana, la fel cum aş fi putut ajunge oriunde. Îmi aduc aminte că, după ce-am ajuns, în timp ce autobuzul Greyhound, care mă aducea de la Chicago, străbătea un şir de bulevarde pustii, flancate de căsuţe cu verandă, clădiri din cărămidă roşcată şi gazoane îngrijite, care străluceau sub cerul fierbinte de august, primul lucru la care m-am gândit a fost ce noroc chior avuseseră Tony Curtis şi Jack Lemmon în *Unora le place jazzul*, şi cum aveam să-i scriu lui Marcos că făcusem zadarnic zece mii de kilometri, fiindcă Urbana — abia un ostrov de o sută cincizeci de mii de suflete, ce plutea în inima unei mări de culturi de porumb care se întindeau fără nici o întrerupere până în suburbiile oraşului Chicago — nu era mult mai mare şi nici nu părea mai puţin provincială decât Gerona. Firește, nu i-am zis nimic din toate astea: ca să nu-l dezamăgesc cu dezamăgirea mea, ori ca să modific uşor realitatea, i-am scris că Marcelo Cuartero se înşela, că Urbana era aidoma Floridei ori, mai curând, un amestec în miniatură de Florida şi New York, un oraş efervescent, însorit şi cosmopolit, unde romanele mele aveau să se scrie practic singure. Dar cum, oricât ne-am strădui, minciunile nu modifică adevărul, am observat imediat că prima mea impresie tristă despre oraş era exactă, aşa că în primele zile pe care le-am petrecut în Urbana m-am lăsat copleşit de

mâhnire, căci simțeam că nu puteam uita nici dorul de cele lăsate în urmă, nici certitudinea că, mai mult decât un oraş, cuptorul acela neostoit, pierdut în inima lui nicăieri, era un cimitir unde curând aveam să devin un strigoi ori un zombi.

Prietenul lui Marcelo Cuartero m-a ajutat să trec peste depresia inițială. John Borgheson s-a dovedit a fi un englez americanizat, ori un american care nu ştiuse cum să renunțe la a mai fi englez (ori contrariul); vreau să spun că, deşi cultura şi educația lui erau americane, iar majoritatea vieții şi întreaga-i carieră universitară se desfăşuraseră în Statele Unite, tot îşi mai păstra intact accentul de Birmingham şi nu se molipsise de purtările directe ale americanilor, rămânând, ori plăcându-i să-şi închipuie că era, un britanic de şcoală veche: un bărbat sfios, cuviincios şi reținut, care lupta zadarnic să-l țină în frâu pe umoristul prin vocație din mintea lui. Borgheson, care se apropia de patruzeci de ani şi vorbea spaniola aceea cam arhaică şi poticnită a celor care citiseră mult şi vorbiseră puțin în limba noastră, era singurul pe care îl cunoşteam în oraş, iar la sosirea mea a avut neobişnuita eleganță de a mă primi la el acasă; apoi m-a ajutat să închiriez un apartament lângă campus şi să mă instalez, mi-a arătat universitatea şi m-a condus prin labirintul ei birocratic. În primele zile, n-am putut evita impresia că amabilitatea lui exagerată se datora faptului că, dintr-o neînțelegere, mă considera elevul preferat al lui Marcelo Cuartero, ceea ce mi se părea o ironie constantă, mai ales pentru că pe atunci începeam să am bănuieli întemeiate că Marcelo Cuartero nu mă trimisese în alt loc, mai îndepărtat şi mai neprimitor ca Urbana, numai pentru că nu ştia unul mai îndepărtat şi mai neprimitor ca acesta. Borgheson s-a grăbit şi să mă prezinte unora dintre viitorii mei colegi, discipolii lui, asistenți ca şi mine la departamentul de spaniolă, iar într-o sâmbătă seară, la doar câteva zile după ce sosisem, a organizat o cină cu trei

dintre ei la Courier Café, un mic restaurant de pe Race, foarte aproape de Lincoln Square.

Îmi amintesc foarte bine de cina aceea, printre altele pentru că tare mă tem că unele întâmplări de atunci sugerează tonul exact al primelor mele săptămâni din Urbana. Cei trei colegi care au luat parte la cină, doi bărbați şi o femeie, erau cam de aceeaşi vârstă cu mine. Cei doi bărbați conduceau revista semestrială *Linia Plurală*: unul era venezuelean, Felipe Vieri, un tip foarte citit, ironic, uşor înfumurat, de o eleganță care friza manierismul; celălalt era de origine cubaneză, Frank Solaún, vânjos şi entuziast, cu un zâmbet radios şi părul întins cu gel. Cât despre femeie, Laura Burns, ea aparținea, după cum am aflat mai târziu chiar de la Borgheson, unei familii opulente şi aristocratice din San Juan de Puerto Rico (tatăl era proprietarul celui mai mare ziar din țară), dar ceea ce mi-a atras cel mai mult atenția la ea în seara aceea, pe lângă fizicul tipic american (înaltă, solidă, blondă, cu pielea foarte albă), a fost pornirea intimidantă spre sarcasm, abia stăpânită de respectul pe care i-l inspira prezența lui Borgheson. De altfel, el şi-a impus delicat superioritatea în cursul cinei, orientând fără mari strădanii discuția către teme ce m-ar fi putut interesa ori în afara cărora, după cum îşi închipuia ori dorea el, m-aş fi putut simți exclus. Aşa că am vorbit despre voiajul meu, Urbana, universitate, departament; ca şi despre o serie de scriitori şi cineaşti spanioli, şi curând mi-am dat seama că Borgheson şi discipolii lui erau mai la curent decât mine cu tot ce se petrecea în Spania, deoarece eu nu citisem cărțile şi nici nu văzusem filmele multora dintre scriitorii şi cineaştii de care pomeneau ei. Mă îndoiesc că faptul m-a umilit, fiindcă pe atunci resentimentele mele de scriitor nepublicat, ignorat şi practic incapabil de a scrie mă autorizau să consider că tot ce se făcea în Spania nu era decât gunoi, iar tot ce nu se făcea acolo — artă pură, dar nu neg că tocmai acest fapt ar

putea lămuri în parte întâmplarea de la cafea. Chiar atunci, Vieri şi Solaún vorbeau de ceva vreme şi cu nesfârşită devoţiune despre Pedro Almodóvar; mereu amabil, Borgheson a profitat de o pauză a duetului entuziast şi m-a întrebat ce părere aveam despre filmele regizorului din La Mancha. Ca tuturor, cred că şi mie îmi plăceau pe atunci filmele lui Almodóvar, dar în clipa aceea am simţit nevoia irepresibilă de a face pe interesantul ori de a-mi etala limpede vocaţia cosmopolită, distanţându-mă de istoriile lui cu călugăriţe dependente de droguri, travestiţi autentici şi ucigaşi de toreadori, aşa că am răspuns:

— Sincer vorbind, mi se par cam *cucurrucucú*[1].

Hohotul sălbatic al Laurei Burns mi-a salutat sentinţa, iar satisfacţia ei m-a lăsat să cred că provocasem scandal şi m-a împiedicat să remarc tăcerea de gheaţă a celorlalţi comeseni, pe care Borgheson s-a grăbit s-o spargă cu un comentariu grăbit. Cina s-a sfârşit puţin după aceea fără alte incidente şi, plecând de la Courier Café, Vieri şi Solaún au propus să mergem să bem ceva. Borgheson şi Laura Burns au refuzat; eu am acceptat.

Noii mei prieteni m-au dus la o discotecă numită Chester Street, situată, evident, în Chester Street, lângă gară. Localul, lunguieţ şi uriaş, avea pereţii goi, un bar la dreapta, iar în faţa lui un ring de dans ciuruit de lumini stroboscopice, şi la ceasul acela era deja plin cu dansatori. De cum am intrat, Solaún s-a şi pierdut în gloata convulsivă care inunda ringul; la rândul nostru, Vieri şi cu mine ne-am croit drum până la bar, ca să cerem cuba libre[2] şi, aşteptând

[1] În original, personajul foloseşte cuvântul *mariconada*, care are dublu sens: „imbecilitate" şi „comportare gay", acesta fiind şi cazul lui Pedro Almodóvar.

[2] Cocktail preparat din părţi egale de coca-cola şi rom cubanez, cu cuburi de gheaţă.

să ne fie servite, am început să-i comentez lui Vieri, şi batjocoritor şi perplex, faptul că în discotecă se zăreau numai bărbaţi, dar n-am apucat să sfârşesc, că un tânăr mi-a şi zis ceva ce n-am priceput ori n-am ajuns să pricep. Aplecându-mă spre el, l-am rugat să repete; a repetat: mă întreba dacă-mi făcea plăcere să dansăm împreună. Am fost gata să-l rog să mai spună o dată, dar n-am făcut-o, ci l-am privit: era foarte tânăr, foarte blond, părea foarte vesel, zâmbea; i-am mulţumit şi i-am zis că nu dansam. Tânărul a dat din umeri şi, fără alte explicaţii, a plecat. Mă pregăteam să-i spun lui Vieri ce păţisem, când m-a abordat un tip înalt şi vânjos, cu mustaţă şi bocanci militari, punându-mi aceeaşi întrebare ori una asemănătoare cu a tânărului; neîncrezător, i-am dat acelaşi răspuns ori unul asemănător, şi, fără ca măcar să se întoarcă să mă privească, tipul a râs liniştit şi a plecat şi el. Chiar atunci, Vieri mi-a întins paharul meu cu cuba libre, dar nu i-am zis nimic şi nici măcar n-a trebuit să citesc ironia neplăcută şi uşor răzbunătoare din ochii lui ca să mă simt ca Jack Lemmon şi Tony Curtis când ajung în Florida, costumaţi în coriste, şi să înţeleg tăcerea uluită ce urmase verdictului dat de mine filmelor lui Almodóvar. La mult timp după aceea, Vieri mi-a povestit că în dimineaţa ce a urmat acelei nopţi triumfale, când Frank Solaún i-a zis Laurei Burns că mă dusese la o petrecere gay la Chester Street, strigătul Laurei a răsunat ca o anatemă pe coridoarele departamentului: „Dar e atât de spaniol, că trebuie să aibă creierul ca un urcior, cu cioc şi tot restul!"

Mi-ar plăcea să cred că în primele zile pe care le-am petrecut în Urbana, acest soi de gafe n-au fost atât de frecvente pe cât mă tem, dar nu sunt convins că aşa a fost; pot în schimb să afirm că m-am obişnuit cu viaţa cea nouă mult mai repede decât o prevăzuseră ceilalţi. E adevărat că viaţa aceea era comodă. Mergând pe jos, de la mine de-acasă —

un apartament cu două odăi, baie şi bucătărie — ajungeai în cinci minute la Foreign Languages Building, imobilul ce adăpostea departamentul de spaniolă, pe West Oregon 793, între Busey şi Coler, într-o zonă de străduţe intime, înguste, străjuite de copaci. Aşa cum îmi făgăduise Marcelo Cuartero, câştigam destui bani pentru a trăi nestrâmtorat, iar obligaţiile de profesor de limba spaniolă şi doctorand îmi lăsau aproape toate după-amiezile şi serile libere, pe lângă sfârşiturile de săptămână foarte lungi, care includeau şi zilele de vineri, astfel încât dispuneam de mult timp pentru citit şi scris, ca şi de o bibliotecă necuprinsă, din care să mă aprovizionez cu cărţi. Curând, curiozitatea faţă de tot ce-mi ieşea în cale a luat locul dorului de tot ce lăsasem în urmă. Scriam regulat familiei şi prietenilor (mai ales lui Marcos), dar nu mă mai simţeam singur; de fapt, am descoperit foarte repede că, dacă îţi propuneai, nimic nu era mai uşor decât să-ţi faci prieteni în Urbana. Ca toate oraşele universitare, şi acesta era un loc aseptic şi înşelător, un microclimat uman lipsit de săraci şi bătrâni, unde în fiecare an ateriza şi decola spre lumea reală o populaţie alcătuită din tineri în trecere, veniţi de pe întreaga planetă; adăugată faptului oarecum îngrijorător că nici în oraş, nici pe o rază de sute de kilometri de jur împrejur nu exista altă distracţie decât munca, această circumstanţă stimula peste măsură viaţa socială, şi e un fapt că, în contrast cu liniştea studioasă din restul săptămânii, de vineri seara până duminică noaptea Urbana devenea o sumă zgomotoasă de petreceri private, pe care nimeni nu voia, se pare, să le scape, şi la care toată lumea părea să fi fost invitată. Dar pe Rodney Falk nu l-am cunoscut la nici una dintre acele petreceri private şi diverse, ci în biroul pe care l-am împărţit tot semestrul la etajul patru din Foreign Languages Building. N-am să ştiu niciodată dacă mi-au repartizat biroul la întâmplare ori fiindcă nimeni nu voia să-l împartă cu

Rodney (înclin mai curând pentru a doua ipoteză), dar fapt e, într-adevăr, că, dacă nu mi l-ar fi repartizat, Rodney şi cu mine nu ne-am fi împrietenit nicicând, totul ar fi fost diferit, viaţa mea n-ar fi ceea ce este, iar amintirea lui Rodney mi s-ar fi şters din memorie, aşa cum, după atâţia ani, s-a şters şi cea a aproape tuturor celor pe care i-am cunoscut în Urbana. Sau poate că nu-i chiar aşa, poate că exagerez. La urma urmelor, e adevărat că, fără să şi-o fi propus, Rodney nu trecea neobservat în riguroasa uniformitate care domnea în departament şi pe care cu toţii o respectau fără să crâcnească, de parcă era o normă tacită, dar palpabilă, de profilaxie intelectuală, destinată în mod paradoxal instigării la concurenţă a membrilor acelei comunităţi mândre de respectul strict al meritocraţiei. Rodney învăţase această normă, fiindcă era cu destui ani mai mare decât ceilalţi asistenţi de spaniolă, căci aproape nici unul dintre noi n-avea peste treizeci de ani, dar şi fiindcă nu lua niciodată parte la întrunirile, cocktailurile şi şedinţele organizate de departament, fapt pe care cu toţii îl atribuiau, după cum am observat imediat, laturii lui rezervate şi excentrice, ca să nu spun ursuze, care îi accentua aureola legendei denigratoare, incluzând privilegiul de a-şi fi obţinut angajarea ca profesor de spaniolă graţie condiţiei de veteran al războiului din Vietnam. Îmi amintesc că la o recepţie dată de departament în cinstea noilor asistenţi, în ajunul începerii cursurilor, cineva i-a comentat absenţa bine ştiută, ceea ce a provocat imediat, printre colegii din jur, o avalanşă de ipoteze sălbatice referitoare la ce-i învăţa, probabil, Rodney pe studenţii lui, deoarece nimeni nu-l auzise niciodată vorbind spaniola.

— Fir-aş să fiu! a sărit Laura Burns, care tocmai sosise. Pe mine nu mă îngrijorează dacă Rodney ştie ori nu nitică spaniolă, ci că într-o zi are să vină aici cu un Kalaşnikov şi are să ne radă pe toţi de pe faţa pământului.

Încă nu uitasem comentariul, primit cu hohote de râs unanime, când, în sfârşit, l-am cunoscut pe Rodney. În dimineaţa primei zile de cursuri, am ajuns la departament foarte devreme şi, deschizând uşa biroului, l-am văzut imediat pe Rodney citind la masa lui; apoi l-am zărit cum ridică privirea din carte, mă priveşte şi se ridică fără o vorbă. M-a lovit un atac de panică iraţional, căci îmi amintisem de ieşirea Laurei Burns (care, brusc, a încetat să mi se mai pară o ieşire, dar a continuat să mi se pară amuzantă) şi vedeam dimensiunile uriaşului cu faimă de dezechilibrat care se apropia de mine; dar n-am luat-o la sănătoasa: am strâns cu teamă mâna pe care mi-o întindea şi am încercat să zâmbesc.

— Sunt Rodney Falk, a zis, privindu-mă în ochi intens şi deconcertant şi scoţând un zgomot ca de călcâie lovite într-un gest marţial. Şi tu?

I-am spus numele. M-a întrebat dacă eram spaniol. I-am zis că da.

— N-am fost niciodată în Spania, a declarat Rodney. Dar mi-ar plăcea s-o cunosc într-o zi. L-ai citit pe Hemingway?

Abia dacă îl citisem pe Hemingway, ori îl citisem la întâmplare, iar imaginea mea despre scriitorul american începea într-un instantaneu de tot plânsul, al cărui protagonist era un bătrân sfârşit, mahalagiu şi alcoolic, amic cu dansatoare de flamenco şi toreadori, ale cărui opere demodate erau un mişmaş de carte poştală turistică şi stereotipele cele mai învechite şi mai insuportabile despre Spania.

— Da, am răspuns, uşurat de frântura de conversaţie literară, şi, cum probabil am văzut în ea o nouă ocazie magnifică de a le demonstra foarte limpede colegilor de la facultate inalterabila-mi vocaţie cosmopolită, pe care credeam că mi-o trâmbiţasem deja cu comentariul homofob

despre filmele lui Almodóvar, am adăugat: Ca să fiu sincer, mi se pare un căcat.

Reacţia noului meu tovarăş de birou a fost mai iute decât cea avută cu câteva nopţi mai înainte de Vieri şi Solaún: fără să dezaprobe ori să aprobe, ca şi cum aş fi dispărut din faţa ochilor lui, Rodney s-a întors şi m-a lăsat cu vorba pe buze; apoi s-a aşezat la loc, şi-a reluat cartea şi s-a cufundat iar în citit.

În acea dimineaţă nu s-a mai petrecut nimic, şi, dacă nu luăm în calcul nici uimirea ori panica iniţială, sau pe Ernest Hemingway, ritualul zilelor care au urmat a fost relativ identic. Deşi eu ajungeam întotdeauna la birou de cum se deschidea Foreign Languages Building, Rodney mi-o lua mereu înainte şi, după un salut de circumstanţă, care, în cazul colegului meu, era mai curând un muget, toată dimineaţa ne-o pierdeam umblând prin aule şi aşezaţi la masa de scris, citind ori pregătind cursuri (Rodney mai ales citind, iar eu mai ales pregătind cursuri), dar ziditi aproape constant într-un mutism pe care am încercat să-l încalc cu sfială doar de două ori, până ce am priceput că Rodney nu simţea nici cel mai mic interes să stea de vorbă cu mine. În zilele acelea, spionându-l pe furiş de la birou ori pe coridoarele departamentului, am început să mă familiarizez cu prezenţa lui. La prima vedere, Rodney avea deja aerul nevinovat, nonconformist şi anacronic al hipioţilor din anii '60, care nu voiseră, ori nu ştiuseră, să se adapteze la cinismul vesel al anilor '80, ca şi cum, de plăcere ori cu forţa, fuseseră aruncaţi claie peste grămadă într-un şanţ, ca să nu încurce trecerea triumfală a istoriei. Totuşi, garderoba lui nu contrasta cu egalitarismul neprotocolar din universitate: purta întotdeauna adidaşi, blugi roşi şi cămăşi largi, în carouri, deşi iarna (iarna polară din Urbana) înlocuia adidaşii cu bocanci militari şi adăuga pulovere groase, din lână, o jachetă mare, din piele, şi o

căciulă de blană. Era înalt, corpolent, mătăhălos; mergea cu privirea pironită în pământ şi cam împiedicat, aplecat spre dreapta, cu un umăr mai sus decât celălalt, ceea ce dădea mersului său o instabilitate legănată de pachiderm gata să se prăbuşească. Avea părul lung şi bogat, o faţă uscată şi lată, cu pielea uşor roşiatică şi trăsături ca sculptate: bărbia dură, pomeţii ieşiţi în afară, nasul drept şi gura batjocoritoare ori disprețuitoare care, deschizându-se, lăsa la vedere un rând dublu de dinţi inegali, aproape de culoarea ocrului, destul de stricaţi. Avea un ochi bolnav de fotofobie, pe care se vedea obligat să-l apere de soare cu un pansament negru, legat de cap cu o panglică, ceea ce îi dădea un aer de fost luptător, nedezmințit nici de mersul împiedicat, nici de chipul distrus. Fără îndoială că, tocmai din pricina bolii, ochii lui nu păreau să aibă, la prima vedere, aceeaşi culoare, deşi, dacă erai atent, observai că, pur şi simplu, unul era de un căprui mai deschis, aproape de culoarea mierii, iar celălalt de un căprui mai închis, aproape negru. În rest, am observat tot imediat că Rodney n-avea prieteni în departament şi, cu excepția lui Dan Gleylock, bătrânul profesor de literatură germană, în biroul căruia l-am văzut o dată, cu ceaşca de cafea în mână, stând la taifas, cu ceilalţi profesori din facultate avea o relație care nu ajungea nici măcar la cordialitatea superficială impusă de educație.

Nimic nu sugera că eu aveam să fiu un altfel de caz. De fapt, e aproape sigur că legătura noastră n-ar fi depăşit nicicând stadiul autismului în care ne refugiaserăm încă din primele zile de cursuri, fără involuntara colaborare a lui John Borgheson. În prima vineri de după începerea cursurilor, Borgheson m-a invitat să iau masa cu un profesor italian, tânăr şi cu un aer leneş de dandy, Giuseppe Rota, invitatul universității în acel semestru. Masa a avut două părți. În prima, Rota a vorbit fără oprire, iar Borgheson s-a

adâncit într-o tăcere meditativă şi stingheră; în a doua, au schimbat rolurile: Borgheson a vorbit, iar Rota a tăcut, ca şi cum nimic din tot ce se spunea nu-l interesa prea mult — şi doar atunci am înțeles de ce fusesem invitat. Borgheson a spus că Rota fusese angajat de universitate ca să țină un curs de introducere în literatura catalană; dar până atunci se înscriseseră numai trei persoane, o adevărată problemă, deoarece normele universității obligau departamentul să renunțe la cursurile fără un minim de patru studenți înscrişi. Ajuns aici, tonul lui Borgheson a devenit din enunțiativ vehement, încercând parcă să ascundă sub emfaza sa ruşinea pe care o simțea vorbind. Căci m-a rugat, cu încuviințarea tăcută a lui Rota (după ce şi-a luat măsuri de prevedere şi a încercat, în treacăt, să-mi măgulească vanitatea susținând că, deoarece eu cunoşteam materia şi nivelul elementar obligatoriu al cursului, acesta nu-mi prea era de folos), să mă înscriu la curs, dând de înțeles că va lua micul meu sacrificiu drept o favoare personală şi că tot ce mi s-ar cere ar fi sacrificiul de a asista la curs. Fireşte, i-am acceptat imediat rugămintea, încântat să-i fac, la rândul meu, favorurile pe care şi el mi le făcuse mie, dar nici vorbă să fi putut prevedea — aşa cum nici Borgheson nu putuse anticipa — ce-avea să-mi aducă acea decizie banală.

Am început să intru la bănuieli în marțea următoare, când, la sfârşitul după-amiezii, am intrat în aula unde avea să se țină primul curs de literatură catalană şi i-am văzut, aşezaţi în jurul unei mese, pe viitorii mei colegi de clasă. Primul era un tip cu un aer sinistru, îmbrăcat riguros în negru, cu părul vopsit roşu şi pieptănat punk; al doilea, un chinez mititel, slab şi neastâmpărat; iar al treilea era Rodney. Toţi trei mă priveau surâzând în tăcere; după ce m-am asigurat că nu greşisem sala, i-am salutat şi m-am aşezat; imediat după aceea, a intrat Rota şi a început cursul. Vorba vine că a început. În realitate, acel curs n-a